

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Toelichting

Jaar Enquête Financiën van Ondernemingen

Versie 2.0

Inhoudsopgave

1.	Doel van deze vragenlijst en recente wijzigingen	3
2.	Belangrijke begrippen en aandachtspunten	4
2.1	Algemeen	4
2.2	Belangrijke begrippen	4
2.3	Belangrijke aandachtspunten	6
3.	Balans, activa	9
3.1	(Im)Materiële vaste activa (codes 003, 005, 006 en 009)	9
3.2	Groepsmaatschappijen en overige deelnemingen (codes 027 en 032)	9
3.3	Langlopende vorderingen en beleggingen (codes 056 t/m 065)	9
3.4	Voorraden en kortlopende vorderingen (codes 091 t/m 135)	10
3.5	Effecten (code 162)	10
3.6	Liquide middelen (codes 170 t/m 193)	10
4.	Balans, passiva	12
4.1	Belang van derden (codes 269 en 271)	12
4.2	Egalisatierekeningen, subsidies en dergelijke (code 275)	12
4.3	Voorzieningen (code 280)	12
4.4	Schulden op lange termijn (codes 307 t/m 333)	12
4.5	Schulden op korte termijn (codes 377 t/m 415)	12
5.	Winst- en verliesrekening	14
5.1	(Netto) omzet en overige bedrijfsopbrengsten (codes 446 t/m 450)	14
5.2	Kosten (codes 455 t/m 465)	14
5.3	Saldo Reversals / Impairments (code 468)	15
5.4	Inkomsten uit subsidies en dergelijke (code 470)	15
5.5	Financiële baten en lasten (codes 492 t/m 525)	15
5.6	Uitzonderlijke baten en lasten (codes 530 en 535)	16
5.7	Vennootschapsbelasting (code 545)	16
5.8	Aandeel van derden (code 555)	16
6.	Mutaties balansposten en specificaties	17
6.1	Mutaties (im)materiële vaste activa (codes 003,005, 006 en 009)	17
6.2	Mutaties groepsmaatschappijen en overige deelnemingen (codes 027 en 032)	17
6.3	Mutaties en specificaties Eigen vermogen incl. Ledenkapitaal Coöperatieve verenigingen (code 266)	19
7.	Derivaten	21

1. Doel van deze vragenlijst en recente wijzigingen

Doel van deze vragenlijst

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gebruikt de gegevens uit deze vragenlijst voor het opstellen van de Nederlandse niet-financiële sectorrekeningen. Daarnaast gebruikt het Bureau voor de Statistiek van de Europese Unie (Eurostat) de gegevens voor de opstelling van de sectorrekeningen van de Economische en Monetaire Unie (EMU) en de Europese Unie (EU).

Wat is veranderd door de samenwerking tussen CBS en DNB?

In 2019 zijn twee vragenlijsten van het CBS, de Kwartaal Enquête Financiën van Ondernemingen (KSFO) en de jaarlijkse Statistiek Financiën van Grote ondernemingen (SFGO), en twee van De Nederlandsche Bank (DNB; Directe rapportage: DRA op maand- en jaarbasis) gecombineerd tot één vragenlijst per kwartaal. De veranderingen die hier uit voort zijn gekomen zijn toegepast op de oorspronkelijke jaar vragenlijst, de SFGO.

Voor deze gezamenlijke vragenlijst wordt zo veel als mogelijk aangesloten op statistische begrippen volgens de richtlijnen van Eurostat en de Europese Centrale Bank (ECB), terwijl aansluiting met het jaarrekeningenmodel zorgt voor herkenbaarheid vanuit de boekhouding. Op enkele punten sluiten statistische begrippen niet één op één aan op de bedrijfsboekhouding, zoals die eerder bij de SFO werd gevolgd. De belangrijkste verschillen tussen statistische en boekhoudkundige begrippen zijn:

- Bij de looptijd van vorderingen en schulden wordt uitgegaan van oorspronkelijke in plaats van resterende looptijd,
- Bij deelnemingen wordt uitgegaan van een belang van 10 procent of meer,
- In de balansmutaties wordt uitgegaan van operationele resultaten, d.w.z. netto resultaat exclusief niet operationele zaken als impairments en boekwinsten.

Wijzigingen m.i.v. statistiekjaar 2020

Met ingang van statistiekjaar 2020 zijn de posten 'Incidentele baten' en 'Incidentele lasten', gewijzigd in de posten 'Uitzonderlijke baten' en 'Uitzonderlijke lasten'. Sinds 2020 is de NOW-regeling van kracht gegaan. Meer informatie over het boeken van deze regeling in de vragenlijst is te vinden in de paragrafen 2.3.7, 5.2 en 5.4.

Wijzigingen m.i.v. statistiekjaar 2021

M.i.v. 2021 zijn als gevolg van wijzigingen in IFRS 16, variabelen toegevoegd betreffende operational lease. Volgens IFRS 16 (de nieuwe lease standaard) is economisch eigendom niet meer leidend, waardoor leaseverplichtingen inzake operational lease (passiva) en het recht op gebruik (activa) op de balans verantwoord moeten worden. Het betreft de posten (im)materiële vaste activa en langlopende schulden. In de resultatenrekening zal dan een verschuiving plaats vinden van leasekosten naar afschrijvingen en rentekosten.

Wijzigingen m.i.v. statistiekjaar 2023

M.i.v. 2022 is, door een wijziging van Richtlijn 221 Onderhanden projecten van de Raad voor de Jaarverslaggeving, het niet meer toegestaan om onderhanden projecten met een debet- of creditpositie te salderen in de balans. In de balans moeten projecten met een debetstand verwerkt worden als een actief; projecten met een creditstand als een verplichting. Hierdoor zal het balanstotaal hoger worden. Eenmalig zal ook de beginbalans aangepast moeten worden ten behoeve van de vergelijkende cijfers. *Indien de wijziging nog niet is doorgevoerd in 2022, kan dit uiterlijk nog in statistiekjaar 2023.*

2. Belangrijke begrippen en aandachtspunten

2.1 Algemeen

In dit hoofdstuk worden belangrijke algemene begrippen en aandachtspunten toegelicht.

De vragenlijst betreft de balans en resultatenrekening vóór winstverdeling. Als de aangeschreven onderneming in **Nederland** gevestigde **groepsmaatschappijen** bezit, wordt verzocht een **geconsolideerde** opgave van de Nederlandse groep te verstrekken. In het **buitenland** gevestigde groepsmaatschappijen moeten dus buiten de **consolidatie** blijven. De relaties met deze groepsmaatschappijen kunnen op diverse plaatsen worden opgenomen onder de post 'deelnemingen buitenland'.

Verslagperiode

De verslagperiode betreft het kalenderjaar 2021.

Als de onderneming een boekjaar heeft dat niet samenvalt met het kalenderjaar, dient gerapporteerd te worden over het boekjaar dat eindigt op een datum tussen 1-4-2021 en 31-3-2022.

Valuta-eenheid

Bedragen afronden op duizenden euro's.

Getallen die zowel positief als negatief kunnen zijn

Bij posten waar een bedrag positief of negatief kan zijn (bijvoorbeeld Belang van derden en Saldo Reversals / Impairments), dient bij een negatieve waarde een minteken (-) voor het getal geplaatst te worden.

Structuur en consolidatiecluster

In de vragenlijst is de meest recente ondernemingsstructuur, de top met alle in Nederland gevestigde groepsmaatschappijen, opgenomen. Tevens is hier de wijze van consolideren en het deelnemingspercentage bij vermeld. Indien er voor of tijdens de verslagperiode wijzigingen zijn opgetreden in de meegeleverde ondernemingsstructuur, dient het CBS hiervan op de hoogte te worden gesteld via het opmerkingenveld in de vragenlijst. De structuurmutaties dienen tot uiting te komen in de gerapporteerde cijfers.

2.2 Belangrijke begrippen

2.2.1 Geconsolideerde opgave

In de vragenlijst worden gegevens gevraagd over de balans en de winst- en verliesrekening vóór winstverdeling. Voor zover relevant gaat het daarbij om een integraal geconsolideerde opgave van de aangeschreven onderneming inclusief alle in Nederland gevestigde groepsmaatschappijen, waarin de moeder meer dan de helft van het stemgerechtigde kapitaal houdt of waarin de moeder op grond van aanvullende regelingen beschikt over beslissende zeggenschap ter zake van het bestuur en het financiële beleid. Relaties met een eventuele in het buitenland gevestigde moedermaatschappij en/of dochtermaatschappij en/of zustermaatschappij dienen als groepsmaatschappij buitenland te worden verantwoord.

Territoriumprincipe

Voor de gevraagde consolidatie gaat het om het territoriumprincipe. Het onderscheid tussen binnen- en buitenlandse rechtsvormen van de groepsmaatschappijen is niet relevant. Dat betekent, dat ook in Nederland gevestigde buitenlandse rechtspersonen in de consolidatie moeten worden opgenomen. Omgekeerd geldt ook dat

groepsmaatschappijen met een Nederlandse rechtsvorm, gevestigd in het buitenland, buiten de consolidatie moeten blijven.

Verder moet de omschrijving 'gevestigd in Nederland' worden geïnterpreteerd naar de geest en niet naar de letter. Een Nederlandse BV bijvoorbeeld, die haar juridische zetel in Nederland heeft, maar die haar activiteiten praktisch volledig en blijvend in het buitenland uitoefent, moet buiten de consolidatie blijven en als groepsmaatschappij buitenland worden opgevoerd.

Branches, filialen en vaste inrichtingen

In het buitenland actieve branches, filialen en/of vaste inrichtingen van in Nederland gevestigde groepsmaatschappijen, dienen buiten de consolidatie te blijven en als groepsmaatschappijen buitenland in de vragenlijst verwerkt te worden. Omgekeerd geldt dat in Nederland actieve branches, filialen en/of vaste inrichtingen van in het buitenland gevestigde groepsmaatschappijen, geconsolideerd dienen te worden.

2.2.2 Binnen- buiten- binnenlandconstructies

Er is sprake van een binnen-buiten-binnenland constructie als een binnenlandse groepsmaatschappij dochter is van een niet mee te consolideren buitenlandse groepsmaatschappij. Deze binnenlandse groepsmaatschappij dient als volgt in de cijfers opgenomen te worden. Het eigen vermogen van deze binnenlandse groepsmaatschappij dient opgeteld te worden bij het eigen vermogen van de aangeschreven onderneming. Eliminatie van het eigen vermogen van deze groepsmaatschappij op de post 'deelnemingen buitenland', is in dit geval niet gewenst. De vorderingen en schulden die deze binnenlandse groepsmaatschappij heeft met andere binnenlandse groepsmaatschappijen, binnen de onderneming, dienen geëlimineerd te worden. Op de post 'Mutaties en specificaties Eigen vermogen incl. Ledenkapitaal Coöperatieve verenigingen 266', dient het eigen vermogen van deze binnenlandse groepsmaatschappij opgenomen te worden bij de categorie 'Buitenlandse ondernemingen'. Het resultaat van de binnenlandse groepsmaatschappij, die middels deze binnen-buiten-binnenland constructie in de aangeschreven onderneming is opgenomen, dient volledig verwerkt te worden in de winst- en verliesrekening van de buitenlandse groepsmaatschappij. De post 'Resultaat uit groepsmaatschappijen en overige deelnemingen buitenland, van de aangeschreven onderneming, bevat hierdoor ook het resultaat van de binnenlandse groepsmaatschappij.

2.2.3 Financiële instellingen

Financiële instellingen en bijzondere financiële instellingen (BFI' s), blijven buiten de consolidatie en worden verantwoord onder groepsmaatschappijen en overige deelnemingen binnenland.

Onder financiële instellingen worden verstaan:

- Geldscheppende financiële instellingen (zoals algemene banken, coöperatief georganiseerde banken en algemene spaarbanken);
- Overige financiële instellingen (zoals hypotheekbanken, bouwkasen, consumptieve kredietinstellingen, afbetalings- en huurkoopfinancieringsinstellingen, wisselmakelaars, beleggingsinstellingen en banken voor de lagere overheid);
- Verzekeringsmaatschappijen;
- Pensioenfondsen;
- Bijzondere Financiële Instellingen (BFI' s).

2.3 Belangrijke aandachtspunten

2.3.1 Stelselwijziging

Indien bij de onderneming een stelselwijziging (wijziging van grondslag) heeft plaatsgevonden, moet de beginbalans van de vragenlijst dienovereenkomstig worden aangepast.

2.3.2 Overname of verzelfstandiging in de loop van het boekjaar

Is de aangeschreven onderneming in de loop van het jaar overgenomen, verzelfstandigd of verkocht, dan wordt verzocht contact op te nemen met het CBS, telefoon (045) 570 6400 of e-mail: statinfo@cbs.nl. Dit om af te stemmen of en zo ja, welke gegevens ingevuld moeten worden.

Indien de aangeschreven onderneming in de loop van het jaar een groepsmaatschappij gevestigd in Nederland verwerft of een groepsmaatschappij opricht, dan dient deze in de eindstand van de balans en vanaf het moment van verwerving of oprichting ook in de verlies- en winstrekening geconsolideerd te worden. Bij verkoop of liquidatie van een in Nederland gevestigde groepsmaatschappij dient deze groepsmaatschappij alleen in de beginstand van de balans en tot het moment van verkoop of liquidatie in de verlies- en winstrekening geconsolideerd te worden.

2.3.3 Uitzendkrachten en overige inhuur (zfp)

Kosten van ingeschakelde uitzendkrachten en overige inhuur (zfp) moeten niet opgenomen worden onder de post 'Lonen, salarissen, sociale lasten, pensioenlasten en overige personeelskosten van personeel in loondienst' (code 455), maar onder de post 'Inkopen en overige bedrijfskosten' (codes 461 en 462).

Voor zover de aangeschreven onderneming zelf een uitzendbureau is, of voor zover in de consolidatie een of meerdere uitzendbureaus zijn opgenomen verzoeken wij de kosten van het uitgezonden personeel wel op te nemen onder de post 'Lonen, salarissen, sociale lasten, pensioenlasten en overige personeelskosten van personeel in loondienst' (code 455).

2.3.4 Afboeken of kwijtschelden van leningen

Het afboeken of kwijtschelden van een lening dient in de resultatenrekening te worden verwerkt bij de post 'Overige financiële baten en lasten' (codes 520 en 525).

2.3.5 Herclassificaties

Bij herclassificaties gaat het om posities die van de ene naar de andere categorie in de rapportage gaan, zonder dat er reële wijzigingen optreden. Herclassificaties dienen gerapporteerd te worden als 'Overige mutaties'. Om een voorbeeld te geven: kapitaaldeelnames in het buitenland groter dan 10 procent moeten gerapporteerd worden onder hoofdpост 032 'Groepsmaatschappijen en overige deelnemingen buitenland'. Zodra deze deelneming echter onder de 10 procent-grens terechtkomt, hoort deze thuis onder hoofdpост 162 'Effecten'. Dit resulteert in een negatieve 'Overige mutatie' bij de deelnemingen en een dienovereenkomstige positieve 'Overige mutatie' bij de effecten.

2.3.6 Boekwinsten en -verliezen

Boekwinsten/-verliezen bij verkoop of afstoot van (im)materiële vaste activa worden tot de netto omzet en de overige bedrijfsopbrengsten (codes 446 en 447) gerekend.

Boekwinsten/-verliezen bij verkoop of afstoot van kapitaaldeelnames dienen te worden opgenomen bij 'Resultaat uit groepsmaatschappijen en overige deelnemingen' (codes 492 en 493) op de resultatenrekening.

2.3.7 Subsidies

Subsidies inzake de NOW-regeling en loonsubsidies niet in mindering brengen op de loonkosten (code 455) doch opnemen bij de post 'Inkomsten uit subsidies en dergelijke' (code 470). Terugbetaling van onterecht ontvangen NOW-subsidies dient in mindering te worden gebracht op de post 'inkomsten uit subsidies en dergelijke' (code 470). De overige kostprijs verlagende subsidies worden in mindering gebracht op de 'Inkopen en overige bedrijfskosten' (codes 461 en 462).

Vervoersbedrijven welke subsidie krijgen op het vervoersbewijs dienen deze bijdrage op te nemen bij de omzet (codes 446 en 447).

2.3.8 Mutaties balansposten gedurende het jaar als gevolg van 'fair value' waardering, zoals impairments

- **Immateriële vaste activa**
Mutaties gedurende het jaar als gevolg van 'fair value' waardering dienen opgenomen te worden bij de balanspost 'Herwaardering'. In de resultatenrekening komen de mutaties tot uitdrukking bij de post 'Saldo Reversals / Impairments' (code 468).
Reeds bestaande **negatieve goodwill** dient ten gunste van de reserve in de openingsbalans te worden verwerkt.
- **Materiële vaste activa**
Mutaties gedurende het jaar als gevolg van 'fair value' waardering dienen opgenomen te worden bij de balanspost 'Herwaardering'. In de resultatenrekening komen de mutaties tot uitdrukking bij de post 'Saldo Reversals / Impairments' (code 468).
- **Groepsmaatschappijen en overige deelnemingen binnenland**
Mutaties gedurende het jaar als gevolg van 'fair value' waardering dienen opgenomen te worden bij de balanspost 'Herwaardering'. In de resultatenrekening komen de mutaties tot uitdrukking bij de post 'Resultaat uit groepsmaatschappijen en overige deelnemingen binnenland' (code 492).
- **Groepsmaatschappijen en overige deelnemingen buitenland**
Mutaties gedurende het jaar als gevolg van 'fair value' waardering dienen opgenomen te worden bij de balanspost 'Herwaardering'. In de resultatenrekening komen de mutaties tot uitdrukking bij de post 'Resultaat uit groepsmaatschappijen en overige deelnemingen buitenland' (code 493).

2.3.9 Preferente aandelen

Preferente aandelen dienen als vreemd vermogen te worden gepresenteerd. Uitgekeerd dividend preferente aandelen moet worden opgenomen bij de post 'Rentelasten' (codes 510 en 515).

Als de aandeelhoudersvergadering uitbetaling van dividend of aflossing oneindig kan tegenhouden dan wordt dit gezien als 'Gestort en opgevraagd kapitaal' (code 250). Uitgekeerd dividend preferente aandelen moet worden opgenomen bij de post 'Mutaties en specificaties Eigen vermogen (incl. Ledenkapitaal Coöperatieve verenigingen)' (code 266).

2.3.10 Vrijval herwaarderingsreserve

De vrijval van 'gerealiseerde herwaarderingsreserve' dient niet via de resultatenrekening te worden verwerkt maar rechtstreeks ten gunste van de post 'Niet verdeelde winsten en overige reserves' (code 265).

2.3.11 Pensioenen

'Fair value' mutaties met betrekking tot pensioenen dienen rechtstreeks ten gunste/laste van de post 'Niet verdeelde winsten en overige reserves' (code 265) te worden verwerkt.

3. Balans, activa

3.1 (Im)Materiële vaste activa (codes 003, 005, 006 en 009)

Het recht op gebruik inzake operational lease dient als afzonderlijke post op de balans te worden verantwoord.

Bij de post 'materiële vaste activa' dient onroerend goed apart te worden gerapporteerd. Van onroerend goed in het buitenland is sprake als de gerapporteerde onderneming rechtstreeks (niet via een dochteronderneming in het buitenland) onroerend goed in het buitenland koopt of verkoopt. Het betreft hier altijd onroerend goed dat niet in eigen gebruik is, aangezien niet-ingezetene onderdelen van de gerapporteerde onderneming niet meegeconsolideerd mogen worden. Indien het onroerend goed door een dochteronderneming in het buitenland wordt beheerd dient het onder buitenlandse deelnemingen te worden gerapporteerd. Participaties in beleggingsfondsen die zich specialiseren in onroerend goed moeten als belegging in aandelen worden gerapporteerd.

3.2 Groepsmaatschappijen en overige deelnemingen (codes 027 en 032)

Groepsmaatschappijen en overige deelnemingen binnenland (code 027)

Hier dient de waarde van niet-meegeconsolideerde groepsmaatschappijen en overige deelnemingen binnenland opgenomen te worden.

Van niet-meegeconsolideerde groepsmaatschappijen binnenland is sprake als de onderneming groepsmaatschappij(en) bezit die gekwalificeerd zijn als financiële instellingen, dan wel verzekeringsmaatschappijen die in principe werkzaam zijn voor een breed publiek. Voor een uitgebreide omschrijving van "financiële instellingen" wordt verwezen naar het hoofdstuk "uitgangspunten".

Overige deelnemingen binnenland betreft de binnenlandse (minderheids-) deelnemingen.

Groepsmaatschappijen en overige deelnemingen buitenland (code 032)

Bij deze post wordt de waarde van de kapitaaldeelname van alle in het buitenland gevestigde groepsmaatschappijen vermeld. Deze blijven immers volledig buiten de geconsolideerde opgave.

Daarnaast worden hier de overige buitenlandse (minderheids-) deelnemingen opgenomen.

Kapitaaldeelnemingen beperken zich niet tot de transacties waarbij een fysieke geldstroom plaatsvindt, maar komen ook voor in geval van bijvoorbeeld:

- aandelenruil
- inbreng van activa en/of passiva (tegen aandelen)
- omzetting van dividend, lening of rekening-courant in aandelen.

3.3 Langlopende vorderingen en beleggingen (codes 056 t/m 065)

In tegenstelling tot wat gebruikelijk is dient het kortlopende gedeelte van de langlopende vorderingen en beleggingen (de aflossingsverplichtingen) eveneens opgenomen te worden bij deze post. Reden is de overgang van resterende looptijd naar oorspronkelijke looptijd.

Derivaten (code 056)

Hier dient de totale waarde van derivaten zoals die op de activazijde van de balans staan

gerapporteerd te worden. Uitgebreide informatie over derivaten, inclusief derivaten 'off-balance', wordt als apart blok uitgevraagd; zie hoofdstuk 7 van deze toelichting.

3.4 Voorraden en kortlopende vorderingen (codes 091 t/m 135)

Voorraden (code 091)

Hier dienen de voorraden onderhanden werk, grond- en hulpstoffen, gereed product en handelsgoederen gerapporteerd te worden. Gedeclareerde termijnen op onderhanden werk dienen op de voorraden in mindering gebracht te worden.

Kortlopende vorderingen excl. aflossingsverplichtingen (codes 112 t/m 135)

Door de overgang van resterende naar oorspronkelijke looptijd dienen de aflossingsverplichtingen bij langlopende vorderingen te worden opgenomen.

Kortlopende vorderingen op groepsmaatschappijen en overige deelnemingen (codes 112 en 113)

Hier dienen de vorderingen op korte termijn op groepsmaatschappijen en overige deelnemingen opgenomen te worden. Voorbeelden hiervan zijn handelsvorderingen, tegoeden in rekening-courant en kasgeldleningen.

Handelsdebiteuren (codes 115 en 120)

Onder deze post vallen de handelsdebiteuren, voor zover geen vorderingen op groepsmaatschappijen of overige deelnemingen (zie hiervoor de post 'kortlopende vorderingen groepsmaatschappijen en overige deelnemingen', codes 112 en 113). Termijndebiteuren en nog te factureren handelsdebiteuren dienen hier eveneens opgenomen te worden.

Pensioenen (code 127)

Hier dienen zowel de tegoeden die voortvloeien uit de pensioenregeling als de openstaande vordering met betrekking tot de pensioenpremies vermeld te worden.

Overige kortlopende vorderingen (codes 130 en 135)

Bij deze post dienen ook kasgeldleningen opgenomen te worden, voor zover de tegenpartij niet een groepsmaatschappij of een overige deelneming is.

Daarnaast dienen onder deze posten ook de onderhanden projecten met een debetpositie vermeld te worden, gesplitst naar binnen- en buitenland. Saldering met onderhanden projecten met een creditpositie is niet toegestaan.

3.5 Effecten (code 162)

Het betreft beleggingen, die op korte termijn in liquide middelen zijn om te zetten, uitgezonderd de termijndeposito's (codes 175 en 190; zie toelichting bij Liquide middelen). Onder deze post vallen aandelen, obligaties en overige waardepapieren als participaties in geldmarktfondsen of andere beleggingsfondsen. Tot de beleggingen op korte termijn worden ook commercial papers gerekend.

3.6 Liquide middelen (codes 170 t/m 193)

Onder liquide middelen wordt gerapporteerd over kasmiddelen, termijndeposito's en bankrekeningen.

Termijndeposito's (codes 175 en 190)

Onder deze post vallen termijndeposito's die worden aangehouden bij derden (dus als er geen sprake is van een groepsmaatschappij of overige deelneming). Voor de rapportage van deposito's binnen concernverband, zie de posten langlopende vorderingen

groepsmaatschappijen en overige deelnemingen' en 'kortlopende vorderingen groepsmaatschappijen en overige deelnemingen' (codes 057-058 en 112-113). Hieronder vallen alle termijndeposito's, ongeacht de oorspronkelijke looptijd.

Bankrekeningen (codes 180 en 193)

Onder deze post vallen bankrekeningen die worden aangehouden bij derden (dus als er geen sprake is van een groepsmaatschappij of overige deelneming). Voor de rapportage van bankrekeningen binnen concernverband, zie de post 'kortlopende vorderingen groepsmaatschappijen en overige deelnemingen' (code 112 en 113).

Onder bankrekeningen vallen ook rekening courant tegoeden bij verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen.

Tegoeden in rekening-courant bij een bank mogen niet gesaldeerd worden met schulden (post 'Bankrekeningen' passiva, codes 390 en 395), ook niet bij één en dezelfde bank.

4. Balans, passiva

4.1 Belang van derden (codes 269 en 271)

In Nederland gevestigde groepsmaatschappijen worden in principe integraal geconsolideerd. Als het belang kleiner is dan 100%, wordt de waarde van het belang van derden op de post 'belang van derden binnenland' geboekt.

Als een buitenlandse onderneming een belang heeft in een van de in Nederland gevestigde groepsmaatschappijen en het belang kleiner is dan 100%, wordt de waarde van het belang van derden op de post 'belang van derden buitenland' geboekt.

4.2 Egalisatierekeningen, subsidies en dergelijke (code 275)

Het betreft de waarde van aan toekomstige boekjaren toe te rekenen bedragen aan subsidies en dergelijke.

4.3 Voorzieningen (code 280)

Voor zowel de kort- als de langlopende voorzieningen wordt verzocht deze op te nemen bij de post 'Voorzieningen'. Onder deze post dienen eveneens de belastinglatentie en de personeelsbeloningen te worden opgenomen.

4.4 Schulden op lange termijn (codes 307 t/m 333)

In tegenstelling tot wat gebruikelijk is dient het kortlopende gedeelte van de langlopende schulden (de aflossingsverplichtingen) eveneens opgenomen te worden bij deze post. Reden is de overgang van resterende looptijd naar oorspronkelijke looptijd.

Schuldpapier, waaronder obligatieleningen (code 314)

Tot schuldpapier worden ook commercial papers gerekend.

Derivaten (code 318)

Hier dient de totale waarde van derivaten zoals die op de passivazijde van de balans staan gerapporteerd te worden. Uitgebreide informatie over derivaten, inclusief derivaten 'off-balance', wordt als apart blok uitgevraagd; zie hoofdstuk 7 van deze toelichting.

Operational lease (code 306)

Hier dienen de leaseverplichtingen inzake operational lease te worden verantwoord.

4.5 Schulden op korte termijn (codes 377 t/m 415)

Kortlopende schulden groepsmaatschappijen en overige deelnemingen (codes 377 en 378)

Hier dienen de schulden op korte termijn (oorspronkelijke looptijd < 1 jaar) aan groepsmaatschappijen en overige deelnemingen, zoals handelsschulden, schulden in rekening-courant en kasgeldleningen, te worden opgenomen.

Handelscrediteuren (codes 380 en 385)

Onder deze post vallen de handelscrediteuren, voor zover geen schulden aan groepsmaatschappijen of overige deelnemingen (zie hiervoor de post 'kortlopende schulden groepsmaatschappijen en overige deelnemingen', codes 377 en 378).

Termijncrediteuren en nog te factureren handelscrediteuren dienen hier eveneens opgenomen te worden.

Bankrekeningen (codes 390 en 395)

Onder bankrekeningen vallen ook rekening courant schulden bij verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen.

Schulden in rekening-courant bij een bank mogen niet gesaldeerd worden met tegoeden (post 'Bankrekeningen' activa, codes 180 en 193), ook niet bij één en dezelfde bank.

Pensioenen (code 407)

Hier dienen zowel de verplichtingen die voortvloeien uit de pensioenregeling als de openstaande schuld met betrekking tot de pensioenpremies vermeld te worden.

Overige kortlopende schulden (codes 410 en 415)

Bij deze post moeten ook kasgeldleningen opgenomen worden, voor zover de tegenpartij niet een groepsmaatschappij of een overige deelneming is. Overige ontvangen vooruitbetalingen, exclusief gedeclareerde termijnen op onderhanden werk, dienen hier eveneens vermeld te worden.

Daarnaast dienen onder deze posten ook de onderhanden projecten met een creditpositie vermeld te worden, gesplitst naar binnen- en buitenland. Saldering met onderhanden projecten met een debetpositie is niet toegestaan.

5. Winst- en verliesrekening

5.1 (Netto) omzet en overige bedrijfsopbrengsten (codes 446 t/m 450)

Tot de (netto) omzet wordt gerekend:

- a. de aan derden in rekening gebrachte bedragen voor geleverde goederen en verleende diensten, onder aftrek van rabatten en kortingen; als derden worden ook beschouwd:
 - de buitenlandse moedermaatschappij;
 - andere in het buitenland gevestigde groepsmaatschappijen (dochter- en zusterondernemingen);
 - deelnemingen waarin geen overwegende zeggenschap kan worden uitgeoefend.
- b. de toe- of afname van de voorraad gereed product en onderhanden werk op de eindbalans ten opzichte van de beginbalans;
- c. kostprijsverhogende belastingen, zoals accijnzen.

Overige bedrijfsopbrengsten zijn opbrengsten, die voortvloeien uit niet-reguliere bedrijfsuitoefening, zoals:

- in eigen beheer vervaardigde nieuwe (im)materiële vaste activa bestemd voor de eigen bedrijfsuitoefening; ook in eigen beheer uitgevoerde werkzaamheden aan bestaande (im)materiële vaste activa, die de levensduur aanzienlijk verlengen;
- incidentele opbrengsten van verhuur van gebouwen, terreinen, machines en installaties;
- ontvangsten voor ter beschikking gestelde arbeidskrachten;
- opbrengsten uit verhuur van woningen aan personeel;
- opbrengsten uit licenties, royalty's en dergelijke;
- geactiveerde rente over in aanbouw zijnde materiële vaste activa;
- winst of verlies bij de afstoot van (im)materiële vaste activa.

5.2 Kosten (codes 455 t/m 465)

Lonen, salarissen, sociale lasten, pensioenlasten en overige personeelskosten van personeel in loondienst (code 455)

Hieronder vallen alle beloningen aan het personeel dat op de loonlijst staat, ongeacht het aantal gewerkte uren. Deze beloningen omvatten alle werkelijke betalingen en voordelen die aan de werknemers toekomen als vergoeding voor de geleverde arbeid (met inbegrip van de werkgeversbijdragen aan sociale voorzieningen en pensioenen).

De **pensioenlasten** omvatten ook de dotatie aan de pensioenvoorziening.

Subsidies inzake de NOW-regeling en loonsubsidies niet in mindering brengen op de loonkosten doch opnemen bij de post 'Inkomsten uit subsidies en dergelijke' (code 470). Terugbetaling van onterecht ontvangen NOW-subsidies dient in mindering te worden gebracht op de post 'inkomsten uit subsidies en dergelijke' (code 470). Ontvangen ziekengelden wél in mindering brengen op de loonkosten. Loonkosten zijn inclusief reiskostenvergoeding woon-/werkverkeer.

Tot de **overige personeelskosten** worden onder andere gerekend: suppletie op uitkeringen krachtens sociale verzekeringswetten, werkgeversbijdragen aan een niet verplichte ziektekostenverzekering, studiekostenvergoedingen, cursuskosten en dergelijke. Kosten voor ingeleend personeel en uitzendkrachten dienen bij de post 'Inkopen en overige bedrijfskosten' (codes 461 en 462) opgenomen te worden. Zie ook de toelichting betreffende uitzendkrachten onder 'Belangrijke aandachtspunten'.

Afschrijvingen (im)materiële vaste activa (codes 457, 458 en 459)

De afschrijvingen in de winst- en verliesrekening zijn gelijk aan de afschrijvingen zoals opgegeven bij de balansmutaties van operational lease en de overige immateriële en materiële vaste activa (codes 003 t/m 009). Boekresultaten op desinvesteringen van operational lease en overige (im)materiële vaste activa dienen op de post '(Netto) omzet en overige bedrijfsopbrengsten' (codes 446 t/m 450) verwerkt te worden.

Inkopen en overige bedrijfskosten (codes 461 t/m 465)

Het betreft hier het grond- en hulpstoffenverbruik en de inkoopwaarde van de handelsgoederen begrepen in de netto omzet (code 450). Tot de overige bedrijfskosten behoren alle kosten, voor zover zij niet betrekking hebben op lonen (code 455), afschrijvingen (code 460), saldo reversals / impairments (code 468), rentelasten (codes 510 en 515) of overige financiële lasten (codes 520 en 525).

Tot de overige bedrijfskosten behoren ook:

- de af te dragen kostprijsverhogende belastingen (zoals accijnzen), die in het bedrag van de netto omzet begrepen zijn;
- de kosten van ingeleend personeel en uitzendkrachten;
- toevoegingen aan de voorzieningen (exclusief latente belastingen en pensioenen).

5.3 Saldo Reversals / Impairments (code 468)

Bijzondere waardevermeerdering/vermindering van (im)materiële vaste activa.

5.4 Inkomsten uit subsidies en dergelijke (code 470)

De ten gunste van het resultaat gebrachte subsidies en dergelijke worden hier afzonderlijk opgenomen. Het opnemen van deze baten bij de vennootschapsbelasting is niet toegestaan. Subsidies inzake de NOW-regeling en loonsubsidies en bijdragen van derden dienen eveneens bij deze post verwerkt te worden. Terugbetaling van onterecht ontvangen NOW-subsidies dient op deze post in mindering te worden gebracht.

5.5 Financiële baten en lasten (codes 492 t/m 525)**Resultaat uit groepsmaatschappijen en overige deelnemingen** (codes 492 en 493)

Hier dient het nettoresultaat van groepsmaatschappijen en de overige deelnemingen opgenomen te worden. Het nettoresultaat is het resultaat na aftrek van belastingen en een eventueel aandeel van derden. Raadpleeg in dit verband ook de 'Belangrijke aandachtspunten' in deze toelichting, met name de passage over de geconsolideerde jaarrekening. Resultaten behaald met de verkoop of afstoot van kapitaaldeelnames dienen ook bij 'Resultaat uit groepsmaatschappijen en overige deelnemingen' (code 492 en 493) opgenomen te worden. Tevens dienen hier de fair-value mutaties, zoals impairments, die betrekking hebben op de deelnemingen opgenomen te worden. Is de waardering van de deelnemingen op de balans tegen verkrijgings- of verwervingsprijs, dan dient bij deze posten het (nog te) ontvangen dividend te worden vermeld.

Rentebaten (codes 500 en 505)

Saldering met rentelasten is niet toegestaan, ook niet bij één en dezelfde bank.

Rentelasten (codes 508, 510 en 515)

Rentelasten betreffende de balanspost verplichtingen inzake operational lease dienen als afzonderlijke post op de winst- en verliesrekening te worden verantwoord.

Saldering met rentebaten is niet toegestaan, ook niet bij één en dezelfde bank. Geactiveerde rente over in aanbouw zijnde materiële vaste activa mogen niet in mindering worden gebracht op de rentelasten, maar dienen vermeld te worden bij de post '(Netto) omzet en overige bedrijfsopbrengsten' (codes 446 t/m 450).

Overige financiële baten en lasten (codes 520 en 525)

Hier dienen onder andere de koersverschillen uit hoofde van transacties, vorderingen en schulden, luidende in buitenlandse valuta (code 525), te worden opgenomen. Ook het afboeken of kwijtschelden van een lening dient bij deze posten te worden verwerkt.

5.6 Uitzonderlijke baten en lasten (codes 530 en 535)

Onder deze post dient het bedrag te worden gerapporteerd dat in de jaarverslaglegging, volgens gewijzigde wetgeving, sinds 2016 afzonderlijk moet worden vermeld en toegelicht. Het betreft baten en lasten die van uitzonderlijke omvang zijn of in uitzonderlijke mate voorkomen.

5.7 Vennootschapsbelasting (code 545)

Hier dient de Nederlandse vennootschapsbelasting, die ten gunste of ten laste van dit jaar komt, te worden vermeld. Subsidies mogen niet gesaldeerd worden met de vennootschapsbelasting. Deze worden afzonderlijk opgenomen bij de post 'Inkomsten uit subsidies en dergelijke' (code 470).

5.8 Aandeel van derden (code 555)

Het betreft hier het aandeel van derden in het resultaat na belastingen van in Nederland gevestigde groepsmaatschappijen, die geconsolideerd in de cijfers zijn opgenomen en waarin het deelnemingspercentage kleiner dan 100% is.

6. Mutaties balansposten en specificaties

6.1 Mutaties (im)materiële vaste activa (codes 003,005, 006 en 009)

Als in de loop van het jaar groepsmaatschappijen uit de consolidatie verdwijnen of in de consolidatie worden opgenomen, en er is geen sprake van een reële aankoop of verkoop, dan dient de hiermee gepaard gaande mutatie opgenomen te worden bij de post 'overige mutaties'.

Soort vaste activa (alleen bij operational lease)

Onder deze post dient het recht op gebruik inzake operational lease te worden uitgesplitst naar immateriële en materiële vaste activa.

Beginstand/ eindstand

De beginstand dient overeen te komen met de eindstand van het vorige jaar.

Investerings operational lease en overige (im)materiële vaste activa

Hier dient de bruto investering opgenomen te worden. Eventueel in mindering gebrachte investeringspremies worden opgenomen bij de post 'overige mutaties'.

Boekwaarde beëindiging lease contracten/verkoop overige (im)materiële vaste activa

Behalve de verkoop dient hier ook de buitengebruikstelling en/of sloop van de (im)materiële vaste activa opgenomen te worden.

Afschrijvingen operational lease en overige (im)materiële vaste activa

De afschrijvingen in de winst- en verliesrekening (codes 457, 458 en 459) zijn gelijk aan de afschrijvingen zoals opgegeven bij de balansmutaties van operational lease, de overige immateriële en de overige materiële vaste activa.

Valutaverschillen

Hier dienen de wisselkoersveranderingen opgenomen te worden.

Herwaardering, waarde correcties, operational lease en overige (im)materiële vaste activa

Hier dienen ook 'fair value' mutaties, zoals impairments, opgenomen te worden.

Overige mutaties

Hieronder vallen alle overige mutaties operational lease en overige (im)materiële vaste activa, zoals mutaties als gevolg van (de)consolidaties en afboeking investeringspremies.

Opbrengstwaarde beëindiging lease contracten/verkoop overige (im)materiële vaste activa

Bij deze posten gaat het om de feitelijke (bruto) verkoopwaarde. Dus niet om de winst of het verlies ten opzichte van de boekwaarde. Boekresultaten op desinvesteringen van (im)materiële vaste activa dienen als overige bedrijfsopbrengsten verwerkt te worden in de winst- en verliesrekening.

Inkomsten uit onroerend goed (alleen bij onroerend goed)

Betreft inkomsten uit verhuur of verpachting van onroerend goed.

6.2 Mutaties groepsmaatschappijen en overige deelnemingen (codes 027 en 032)

Groepsmaatschappijen en overige deelnemingen binnenland (code 027)

Hier dient de waarde van niet-meegeconsolideerde groepsmaatschappijen en overige deelnemingen binnenland opgenomen te worden.

Van niet-meegeconsolideerde groepsmaatschappijen binnenland is sprake als de onderneming groepsmaatschappij(en) bezit die gekwalificeerd zijn als financiële instellingen, dan wel verzekeringsmaatschappijen die in principe werkzaam zijn voor een breed publiek. Voor een uitgebreide omschrijving van "financiële instellingen" wordt verwezen naar het hoofdstuk "Belangrijke begrippen en aandachtspunten".

Overige deelnemingen binnenland betreft de binnenlandse minderheidsdeelnemingen.

Groepsmaatschappijen en overige deelnemingen buitenland (code 032)

Bij deze post wordt de waarde van de kapitaaldeelname van alle in het buitenland gevestigde groepsmaatschappijen vermeld. Deze blijven immers volledig buiten de geconsolideerde opgave.

Daarnaast worden hier de overige buitenlandse (minderheids-) deelnemingen opgenomen.

Kapitaaldeelnemingen beperken zich niet tot de transacties waarbij een fysieke geldstroom plaatsvindt, maar komen ook voor in geval van bijvoorbeeld:

- aandelenruil
- inbreng van activa en/of passiva (tegen aandelen)
- omzetting van dividend, lening of rekening-courant in aandelen.

Categorie deelneming

De kapitaaldeelnemingen moeten uitgesplitst worden naar de volgende categorieën:

- Niet-meegeconsolideerde groepsmaatschappijen.
- Overige (minderheids-) deelnemingen groter dan of gelijk aan 10% (buiten de wereldwijde groep).

Beginstand/ eindstand

De beginstand dient overeen te komen met de eindstand van het vorige jaar.

Aan-/ verkopen

Onder aan- en verkopen ook op te nemen:

- kapitaalstortingen in ingezetene c.q. niet ingezetene dochterondernemingen;
- de afdekking van verliezen (= informele kapitaalstortingen) bij ingezetene c.q. niet ingezetene dochterondernemingen;
- storting van werkkapitaal in niet-ingezetene branche(s)
- terugstortingen van aandelenkapitaal;
- conversie van leningen in aandelen, omzetting van stockdividenden, etc.

Netto resultaat excl. niet operationele zaken

Onder 'Netto resultaat excl. niet operationele zaken' dient de winst respectievelijk het verlies uit operationele activiteiten te worden gemeld na belastingen, exclusief incidentele baten en lasten en vóór winstverdeling. Resultaten ten gevolge van waardeveranderingen van activa door bijvoorbeeld wisselkoersmutaties, fair value mutaties, herwaarderingen (impairments) of afschrijvingen (op financiële activa of passiva) worden niet tot operationeel resultaat gerekend, maar dienen onder valutaverschillen of herwaardering te worden gerapporteerd. Onder incidentele baten en lasten wordt onder meer gerekend een incidenteel resultaat uit de verkoop van een deelneming.

Bij intrinsieke waardering zal dientengevolge het totaal gerapporteerde resultaat afwijken van het resultaat uit groepsmaatschappijen en overige deelnemingen op de verlies- en winstrekening, dat de niet operationele zaken wél bevat.

Indien de stand van een deelneming is gewaardeerd tegen historische kostprijs, en het daadwerkelijk behaalde resultaat is niet voorhanden, dient om de rapportage sluitend te maken, het gedeclareerde dividend tevens in de kolom 'netto resultaat excl. niet operationele zaken' te worden gemeld.

Gedeclareerd (bruto) dividend

Onder 'gedeclareerd dividend' wordt het bruto dividend (vóór aftrek van eventuele dividendbelasting) gerapporteerd dat in de rapportageperiode is gedeclareerd bij de niet-ingezetene deelneming(en). Indien het gedeclareerde dividend niet in dezelfde rapportageperiode daadwerkelijk wordt ontvangen, dan dient gedurende de periode tussen de declaratie en de feitelijke ontvangst een (kortlopende) vordering op de dochtermaatschappij te worden gemeld, tenzij de vordering deel uitmaakt van het rekening-courantsaldo tussen de betrokken partijen en uit dien hoofde al wordt gemeld. Gedeclareerd dividend naar aanleiding van winsten uit niet-operationele activiteiten van de deelneming, zoals een incidentele bate uit de verkoop van een deelneming, mag niet als dividend verantwoord worden maar dient als desinvestering onder 'verkopen' gerapporteerd te worden voor hetzelfde bedrag aan dividend minus de dividendbelasting (dus op nettobasis).

Valutaverschillen

Hier dienen de wisselkoersveranderingen opgenomen te worden.

Herwaardering

Hier dienen ook 'fair value' mutaties, zoals impairments, opgenomen te worden.

Overige mutaties

Hieronder dienen alle overige oorzaken van balansmutaties te worden opgenomen. Het betreft bijvoorbeeld herclassificaties of incidentele baten of lasten.

Opbrengstwaarde verkopen groepsmaatschappijen en overige deelnemingen

Hier wordt gevraagd naar de verkoopwaarde van de verkochte deelnemingen. In de regel is dit de boekwaarde vermeerderd c.q. verminderd met een eventueel verkoopresultaat.

6.3 Mutaties en specificaties Eigen vermogen incl. Ledenkapitaal Coöperatieve verenigingen (code 266)

Categorie aandeelhouder

De kapitaaldeelnemingen moeten uitgesplitst worden naar de volgende categorieën:

- Buitenlandse ondernemingen.
 - Kapitaal belangen in de onderneming door buitenlandse ondernemingen (buitenland participatie).
- Overige aandeelhouders.
 - Kapitaal belangen in de onderneming door overige aandeelhouders. Hieronder valt bijvoorbeeld ook het volledige eigen vermogen van een Nederlandse BV.

Beginstand/ eindstand

De begin- en eindstand betreft gestort en opgevraagd kapitaal en alle reserves. Bij coöperaties betreft dit ledenkapitaal en alle reserves.

Kapitaal toevoegingen/ onttrekkingen

De 'toevoegingen en onttrekkingen' inzake kapitaal deelnemingen in ingezetenen gedurende de rapportageperiode dienen bruto (dat wil zeggen toevoegingen en onttrekkingen afzonderlijk) te worden verantwoord. Het betreft toevoegingen en onttrekkingen aan het aandelenkapitaal, d.w.z. gestort en opgevraagd kapitaal en agioreserve. Bij Coöperaties betreft dit toevoegingen en onttrekkingen aan het ledenkapitaal. Onder toevoegingen en onttrekkingen aan aandelenkapitaal vallen ook:

- kapitaalstortingen door niet-ingezetene aandeelhouder(s);
- de afdekking van verliezen (= informele kapitaalstortingen) door niet-ingezetene aandeelhouder (s);
- storting van werkkapitaal door het buitenlandse moederbedrijf aan de Nederlandse branche;
- terugstortingen van aandelenkapitaal aan niet-ingezetene aandeelhouder(s);
- conversie van leningen in aandelen, omzetting van stockdividenden, etc.

Netto resultaat excl. niet operationele zaken

Onder 'Netto resultaat excl. niet operationele zaken' dient de winst respectievelijk het verlies uit operationele activiteiten te worden gemeld na belastingen, exclusief incidentele baten en lasten en vóór winstverdeling. Resultaten ten gevolge van waardeveranderingen van activa door bijvoorbeeld wisselkoersmutaties, fair value mutaties, herwaarderingen (impairments) of afschrijvingen (op financiële activa of passiva) worden niet tot operationeel resultaat gerekend, maar dienen onder valutaverschillen of herwaardering te worden gerapporteerd. Onder incidentele baten en lasten wordt onder meer gerekend een incidenteel resultaat uit de verkoop van een deelneming.

Dientengevolge zal het totaal gerapporteerde resultaat afwijken van het netto resultaat op de verlies- en winstrekening, dat de niet operationele zaken wél bevat.

Gedeclareerd (bruto) dividend en overige uitkeringen

Onder 'gedeclareerd dividend' wordt het bruto dividend (vóór aftrek van eventuele dividendbelasting) gerapporteerd dat in de rapportageperiode is gedeclareerd door de niet-ingezetene aandeelhouder(s) waarvan het aandelenbezit als deelneming is aangemerkt. Indien het gedeclareerde dividend niet in dezelfde rapportageperiode daadwerkelijk wordt uitgekeerd, dan dient gedurende de periode tussen de declaratie en de feitelijke betaling een (kortlopende) verplichting aan de moedermaatschappij te worden gemeld, tenzij de verplichting deel uitmaakt van het rekening-courantsaldo tussen de betrokken partijen en uit dien hoofde al wordt gemeld. Gedeclareerd dividend naar aanleiding van winsten uit niet-operationele activiteiten van de onderneming, zoals een incidentele bate uit de verkoop van een deelneming, mag niet als dividend verantwoord worden maar dient als desinvestering onder 'verkopen' gerapporteerd te worden voor hetzelfde bedrag aan dividend minus de dividendbelasting (dus op nettobasis).

Valutaverschillen

Hier dienen de wisselkoersveranderingen opgenomen te worden.

Herwaardering

Naast herwaarderingen van activa (herwaarderingsreserve) vallen hieronder ook overboeking voorziening belastingverplichtingen en afboeking goodwill.

Overige mutaties

Hieronder dienen alle overige oorzaken van balansmutaties te worden opgenomen. Het betreft bijvoorbeeld herclassificaties en mutaties in de overige wettelijke reserves.

7. Derivaten

Derivaten zijn financiële instrumenten die zijn gekoppeld aan een ander specifiek financieel instrument, een specifieke indicator of een specifiek goed waarvan specifieke financiële risico's (zoals rentevoet-, wisselkoers-, vermogens-, goederenprijs-, kredietrisico's enzovoort) zelfstandig op financiële markten kunnen worden verhandeld. Derivaten stellen partijen in staat deze financiële risico's te ruilen met andere entiteiten die bereid zijn deze risico's te nemen, gewoonlijk zonder dat er handel in het onderliggende actief plaatsvindt. Ook derivaten 'off-balance' vallen binnen de reikwijdte van dit rapportagekader.

Derivaten voldoen aan de volgende voorwaarden:

- a. ze zijn gekoppeld aan een financieel of niet-financieel actief, aan een groep activa of aan een index;
- b. ze zijn ofwel verhandelbaar, ofwel compenseerbaar op de markt, en
- c. er wordt geen hoofdsom verschafft die moet worden terugbetaald.

De waarde van een financieel derivaat wordt afgeleid van de prijs van het onderliggende actief: de referentieprijs. De referentieprijs kan betrekking hebben op een financieel of niet-financieel actief, een rentevoet, een wisselkoers, een ander derivaat of een spread tussen twee prijzen. De derivaatovereenkomst kan ook verwijzen naar een index, een mandje van koersen, of naar andere zaken zoals emissiehandel of weersomstandigheden.

Onderpand

Opeisbare margestortingen bestaande uit geld of ander onderpand dat gedeponereerd wordt om een tegenpartij te beschermen tegen debiteurenrisico worden niet onder derivaten geschaard. Het onderpand in de vorm van in geld aangehouden margerekeningen bij een bank dienen onder 'termijndeposito's' te worden verantwoord. Margerekeningen aangehouden bij overige instellingen vallen onder verstrekte kortlopende leningen.

Niet-opeisbare margestortingen (ook wel variatiemarge of variation margin genoemd) die de eventueel gedurende de contractduur ontstane activa/passivaposities verkleinen of tenietdoen, worden echter als contractbetalingen behandeld en als transacties in financiële derivaten geclassificeerd.

Type derivaat

In dit rapportagekader worden de volgende derivaten onderscheden:

- Geschreven/gekochte opties
Opties zijn overeenkomsten die de optiehouder het recht geven, maar niet verplichten binnen een bepaalde periode of op een bepaalde datum een actief tegen een van tevoren overeengekomen prijs te kopen van of te verkopen aan de optieschrijver. Onder opties vallen alle typen contracten die de koper, tegen betaling van een premie, het recht verschaffen (maar tot niets verplichten) tot het doen van een vooraf bepaalde transactie in de onderliggende waarde tegen een in het contract vastgestelde uitoefenprijs. Opties omvatten ook warrants, ongeacht de looptijd. Swaptions, caps, floors en dergelijke behoren ook tot de opties, tot het moment dat ze worden uitgeoefend. Na uitoefening dient een nieuw derivatencontract gerapporteerd te worden. Subscription rights vallen ook onder opties.
- Seller/buyer credit default swaps

Credit default swaps zijn kredietverzekeringscontracten die zijn bedoeld ter dekking van verliezen van de crediteur (een koper van een kredietverzuimswap) indien:

- a. een kredietgebeurtenis plaatsvindt in verband met een referentie-eenheid, en niet in verband met een bepaald schuldbewijs of een bepaalde lening;
- b. er sprake is van wanbetaling op een bepaald schuldinstrument, gewoonlijk een schuldbewijs of een lening. De koper van een kredietverzuimswap (te beschouwen als de risicoverkoper) verricht een reeks van premiebetalingen aan de verkoper van een kredietverzuimswap (te beschouwen als de risicokoper).

- Futures

Futures zijn gestandaardiseerde beursverhandelde contracten waarbij de koper zich verplicht tot het kopen van de onderliggende waarde tegen een in het contract vastgestelde termijnprijs op een vastgesteld tijdstip in de toekomst. Futures hebben altijd een verplichtend karakter en kunnen derhalve gezien worden als aan de beurs verhandelde termijncontracten. Futures worden zelden uitgeoefend maar zijn onderhevig aan 'future-style margining' – de systematiek waarbij de waardeveranderingen van het contract dagelijks worden verrekend (variation margin).

- Interest Rate Swaps

Bij interest rate swaps is er sprake van een ruil van verschillende soorten rentebetalingen op een fictieve hoofdsom die nooit daadwerkelijk wordt geruild. Voorbeelden van geruilde soorten rentevoeten zijn vaste rentevoeten en variabele rentevoeten. De afwikkeling vindt vaak plaats via nettobetalingen ten bedrage van het actuele verschil tussen de beide in de overeenkomst omschreven rentevoeten die op de overeengekomen fictieve hoofdsom worden toegepast.

- Forward Rate Agreements

Forward rate agreements zijn overeenkomsten waarbij twee partijen, om zich tegen renteschommelingen in te dekken, afspreken op een specifieke afwikkelingsdatum een bedrag aan rente te betalen op een fictieve hoofdsom die nooit daadwerkelijk wordt geruild. Dergelijke termijncontracten worden veelal met nettobetalingen afgewikkeld. De betalingen zijn gekoppeld aan het verschil tussen de in het rentetermijncontract overeengekomen rentevoet en de op het moment van afwikkeling geldende marktrente.

- Cross Currency Interest Rate Swaps

In geval van cross currency interest rate swaps worden rentevoeten in bepaalde valuta uitgewisseld, alsmede de onderliggende bedragen. Deze uitgewisselde bedragen worden niet als lening beschouwd maar als een spot transactie en als een forward transactie. De marktwaarde van de forward dient te worden verwerkt in de marktwaarde van de swap.

- Valutatermijncontracten

Een valutatermijncontract is een overeenkomst om een valuta te ruilen tegen een andere valuta tegen een in de overeenkomst vastgestelde wisselkoers op een afgesproken tijdstip in de toekomst.

- Overige termijncontracten

Hieronder vallen overige derivatencontracten die niet tot één van bovenstaande categorieën kunnen worden gerekend, zoals total return swaps en equity swaps.

Beginstand/ eindstand

Voor de waardering van derivaten dient de marktwaarde of reële waarde gebruikt te worden. Voor beurs verhandelde derivaten komt deze overeen met de op de beurs overeengekomen handelswaarde. Indien een handelswaarde ontbreekt, mag ook gebruik gemaakt worden van een bied- of laatprijs. Voor termijncontracten mag een benadering van de marktwaarde gebruikt worden volgens een algemeen geaccepteerd waarderingsmodel. In geen enkel geval mag de onderliggende waarde (zoals het 'notional amount' voor swaps) worden gerapporteerd.

Ontvangsten/ betalingen

Onder ontvangsten en betalingen dienen betaalde en ontvangen premies te worden verantwoord, alsmede de cash settlement (geldelijke afwikkeling) bij uitoefening of tussentijdse beëindiging. In het geval van actual delivery (daadwerkelijke uitoefening) van een optie, dient de waarde van het optiecontract op het moment van expiratie onder 'ontvangst' (gekochte optie) of 'betaling' (geschreven optie) te worden verantwoord. De levering zelf moet, voor zover relevant, elders worden verantwoord.

Herwaardering

De waarde van financiële derivaten kan variëren naargelang van veranderingen in de waarde of in de volatiliteit van de prijs van het onderliggende instrument, dan wel naarmate het moment van uitvoering of de vervaldatum nadert. Al die waardeveranderingen dienen als herwaarderingen te worden beschouwd.

Overige mutaties

Hieronder dienen alle overige oorzaken van balansmutaties te worden opgenomen. - Slechts incidenteel zijn overige mutaties van toepassing.